בס"ד

סיפור בהמשכים 9

טילים באפילה

מתוך ''ליקוטי שמואל''

מלקט ועורך: ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. ,לeisikovits1@gmail.com

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרו. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד .

החיבור הראשון הופיע במסגרת
'מפעל ליקוטי שמואל'
"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"
:בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר –*סוף מעשה במחשבה תחילה* ייחודי המאגד את **מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים** שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן.

מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג **שמואל אייזיקוביץ** שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל **נפש** –כרך ראשון על **חומש בראשית**

60 ש"ח בלבד

להזמנה:
https://dash.bookpod.co.il/product/2231

טילים באפלה

פרשת הטילים מחוללת משבר פוליטי בישראל, משפטם של סוכני המוסד מעורר התעניינות עולמית, וולפגנג לוץ יוצא למשימתו האחרונה, ובבסיס מצרי אי שם מטוס הקרב הזריז בעולם עומד להמריא * טילים באפילה, פרק הסיום

הרב אליעזר אייזיקוביץ

טריקת הדלת הדרמטית של איסר הראל הדהדה בכל רחבי קהיליית המודיעין הישראלית. טרם הספיק מחליפו, מאיר עמית, להתמקם במשרדו החדש וכבר קיבל הודעת טלקס בהולה ממטה המוסד בפריז. "יש לעשות כל מאמץ להחזיר את הבוס," נאמר בה. על החתומים נמנו שורה של סוכני מוסד בכירים באירופה ובהם יצחק שמיר, לימים ראש ממשלת ישראל.

עמית, שהגיע מהצבא והיה רגיל לכך שפקודיו ממלאים אחר הוראותיו ללא עוררין, פירש את המכתב כאיום בשביתה ודחה אותו על הסף. "התנהגות זו אינה מקובלת עלי," כתב בתגובה. "כאן זה לא וועד עובדים ואינני מקבל מכתבי מחאה קיבוציים". כעבור יומיים הודיעו סגנו של הראל ושלושה קצינים בכירים במוסד כי הם פורשים מהשרות. עתה לא נותרה לעמית ברירה אלא לטוס בעצמו לאירופה ולהרגיע אישית את הסוכנים הזועמים.

ברקע האנדרלמוסיה עמדה היריבות העמוקה והקנאה ההדדית ששררו בין שתי הזרועות המרכזיות של המודיעין הישראלי. באמ"ן לגלגו על המוסד וטענו כי אינו מסוגל להעירך את יכולותיהם של צבאות ערב. במוסד הודו כי אין שני ליכולת אמ"ן לעבד מידע גולמי אך טענו כי בכל הנוגע להפעלת נכסים אנושיים היכולת של אמ"ן מעוררות גיחוך. "סוכני שטח הם הלוז של עולם הריגול," טענו. "אם אינכם מסוגלים להחדיר ולהפעיל סוכנים כמו שצריך – מה אתם שווים?"

העובדה ששני הגופים היו חדורים בנאמנות אישית כלפי הבוסים שלהם הקשתה עוד יותר על השתלבותו של עמית לתפקיד. אחרי 12 שנה בהם הונהגו בידי הראל התקשו סוכני המוסד לקבל הוראות ממישהו אחר.

גם העולם הפוליטי סער ורגש. באותם הימים כלי התקשורת בישראל לא יכלו לדווח מפורשות על מינוים בעולם המודיעין, אבל עיתונאים יודעי דבר היו מחוכמים דיים כדי להגניב בין השורות פיסות מידע עסיסיות שרימזו על המתרחש. חברי כנסת תבעו לדעת מדוע ולמה סולק הראל מתפקידו באורח כה בהול ופתאומי. העובדה שכל זה אירע בעיצומה של ההיסטריה הציבורית סביב פרשת המדענים הגרמנים – היסטריה שלובתה כזכור על ידי הראל עצמו – רק הוסיפה נופך דוחק לכל הפרשה. סיעות האופוזיציה ביקשו להגיש הצעת אי אימון נגד ראש הממשלה בן גוריון בטענה כי הוא מפקיר את בטחונה של מדינת ישראל ואף משתיק את אותם אלה (כמו איסר הראל) שמנסים להתריע מפני הסכנה המתקרבת.

הממשלה נקלעה לאזור הבעייתי המצוי בין הפטיש לסדן. מחד, ראש הממשלה סבר כי הסכם עם גרמניה עולה בערכו וחשיבתו על כל מה שהמדענים הגרמניים עלולים לעזור למצרים לבנות. מומחי הטכנולוגיה איתם התייעץ בן גוריון הסכימו פה אחד כי ידרשו שנים רבות ומשאבים שאינם בנמצא על מנת שמצרים תוכל לתרגם את שאיפותיה הגרנדיוזיות למשהו שהוא יותר מאשר נמר של נייר. מאידך, הסכם אסטרטגי עם גרמניה ישדרג מיד את מעמדה וחוסנה של ישראל עשרות מונים.

אבל כיצד יכולה ממשלת ישראל לגמד את הסכנה הנשקפת מהטילים המצריים אחרי שהיא עצמה תרמה ליצירת ההיסטריה הציבורית סביב הנושא, עם סיפורים מסמרי שיער על "קרני מוות" ו"פצצות בקטריולוגיות"? ואם תודה הממשלה כי השמועות והסיפורים שהפיצה היו מצוצים מהדמיון כיצד ישפיע הדבר על מצבם של שני סוכני המוסד שנלכדו בגרמניה ומשפטם עומד להתחיל בזמן הקרוב? ואם יוטלו על השניים עונשי מאסר כבדים - האם לא תקום בציבור קול זעקה נגד הממשלה על כך שהפקירה לגורלם שני סוכנים מסורים? האם מפלגות האופוזיציה לא ינצלו טענה זו כדי להפיל את הממשלה ולקיים בחירות חדשות? כל חברי הממשלה דאז היו עדיין מוכי טראומה מפרשיית "עסק ביש" שהתפוצצה רק שנים מעטות קודם לכן והדבר האחרון שמישהו רצה זו חזרה על אותה פרשה אומללה הזכורה לרע...

בקיצור, מאיפה שלא מסתכלים על זה ממשלת ישראל מצאה את עצמה מסובכת בפקעת של דילמות שנוצרו עקב שאפתנות היתר של איסר הראל לצד נטיה להרפתקנות שאפיינו באותם הימים את מקבלי ההחלטות. כיצד ניתן להתיר את הפלונטר ולצאת מהתסבוכת הזאת בשלום?

ואז עלה בדעתם של קברניטי מערכת המודיעין הישראלים שאולי יש להם את האדם הנכון שיעזור להוציא את הערמונים מהאש: וולפגנג לוץ.

בפעם האחרונה שפגשנו אותו, סוכן המודיעין הישראלי שכינויו "שמשון" ואשר התחזה לאיש אס-אס לשעבר שהפך לאיש עסקים, טרוד היה בהקמתו של מועדון רכיבה בפאתי קהיר היכן שבכירי המשטר המצרי נהגו להעביר את עתות הפנאי שלהם, לרבות ראש המשטרה עבדו גורב. שמא לוץ יהיה זה שיספק את החלק החסר של הפאזל ויוכיח אחת ולתמיד האם יש ממש בתוכנית הטילים המצרית או שאין זה אלא גימיק פוליטי של נאצר ותו לא?

אבל כמו דברים כה רבים בפרשת הטילים גם שליחות זו שהוטלה על לוץ הייתה עתידה לסבך את ישראל ואת לוץ עצמו.

פריצה לבסיס

בשעת לילה מאוחרת סיים לוץ לשלוח את ההודעה הקבועה שלו באמצעות המשדר המוסתר בחדר הרחצה שלו. הוא כבר עמד להקיש את אות הסיום הקבוע שלו כאשר האלחוטאי הנמצא אי-שם בתל אביב שידר לו בקשה אחת אחרונה: "בתחנת הדלק מבקשים לברר מה מחיר בנזין באיסמעיליה".

לוץ קימט את מצחו.

"תחנת הדלק" הייתה הכינוי של מטה המוסד בתל אביב. אבל הוא לא היה בטוח למה הכוונה במילת הצופן "איסמעיליה". לשם כך היה עליו לעיין בספר הצפנים שהוטמן בתוך ספר העוסק בגידול סוסים. סקרנותו נעורה. למרות השעה המאוחרת אץ בנעלי בית לסלון שבקומה הראשונה כדי לעלעל בספר המבוקש. הוא מצא ש"איסמעיליה" היה שם הכינוי של בסיס הטילים בשאלופה, לא הרחק מהאגם המר הגדול. לוץ התבקש לברר "מה מחיר הבנזין" - כלומר לוודא שמדובר בבסיס אמתי ולא בבסיס דמה כפי שסברו כמה מומחים בישראל.

"מה המשימה החדשה?" שמע את קולה המנומנם של וולטראוד אשתו מהחדר הסמוך.

"לא משהו מיוחד," הגיב לוץ במשיכת כתף. "רק לחדור לאחד הבסיסים המצריים השמורים ביותר ולצאת משם בחיים".

עייפותו נעלמה כלא הייתה. משימות כאלה תמיד מילאו אותו באדרנלין. הוא פרס על רצפת הסלון מפה גדולה של אזור האגם הגדול ועיין בה בתשומת לב בעודו צובט את שפתו התחתונה כפי שעשה תמיד כשהיה שקוע במחשבות.

אף כי המפה הייתה מפורטת מאוד ומשורטטת בקנה מידה גדול, מיקומו של הבסיס הסודי לא הופיע בה. אבל לא צריך היה להיות גאון גדול כדי לשער את מיקומה הכללי. אצבעותיו של לוץ עקבו בזהירות אחר עיקולי הכביש המהיר המחבר בין איסמעיליה לסואץ; מסילת הברזל העוברת בסמוך; והכתם הכחול המציין את תחילתו של האגם המר הגדול, אחד האגמים הסמוכים לתעלת סואץ.

היכן שהוא בין המסילה, הכביש והאגם - ידע - שכן הבסיס.

זה היה כמו לפרוץ כספת. מבחוץ הבסיס נראה איתן וסגור באופן הרמטי, אבל מי שיודע את נקודת החולשה שלה יוכל לפורצה על נקלה...

האופק המזרחי החוויר עם תחילתו של שחר חדש. ציפורים מצייצות בישרו על היום החדש העומד להפציע. וולטראוד הציצה מעל כתפו, כוס קפה בידה. "אנחנו זוג תיירים שמחפשים להגיע לחוף האגם המר הגדול," הציעה.

"רעין נחמד," הסכים איתה לוץ. "ירדנו מהכביש המהיר בחיפוש אחר קיצור דרך המוליך לאגם ואיכשהו מצאנו את עצמנו בתוך בסיס הטילים הסודי של נאצר".

הם התלבשו בהתאם לתוכנית. לוץ עטה מכנסיים פשוטים וחולצה ספורטיבית בצבע צהוב זורח, מעליה חבש כובע מצחיה אדום. הייתה זו תלבושת צעקנית במתכוון. עם תלבושת כזאת הם יתבלטו בשטח כמו שני אברכי משי לבושי קיטלים לבנים בעיצומה של חתונה אתיופית - אבל איש לא יחשוד בהם שהם מרגלים. או כך הם לפחות קיוו.

התוכנית נקלעה לקשיים כבר ברגע הראשון אחרי שהתברר שמכונית האופל שלהם פשוט אינה בנויה לנסיעה בדיונות החול הטובעניות של אזור סואץ. בלית ברירה חזרו השניים לכביש המהיר והחליטו לבלף את דרכם לבסיס דרך הכניסה הרשמית.

כשהתקרבו אל המחסום הנחה לוץ את אשתו שנהגה ברכב להתקרב בזהירות. "הורידי הילוך וסעי לאט," הורה לה. "אני רוצה לראות איזה שומרים יש להם כאן ומה מספרם".

עד מהרה התברר שיש רק שומר אחד שנשען בעצלתיים על עמדת השמירה שלו. השניים החליטו להעמיד פנים שהמכונית שלהם התקלקלה והם זקוקים לעזרה אבל כשהתקרבו אליו עוד יותר גילו שמזלם שיחק להם באופן יוצא דופן.

"חכי, אל תצאי," הצטעק לוץ בהתרגשות והתקשה להאמין למראה עיניו. "זה יפה מכדי להיות אמיתי".

התברר ששניות מעטות לפני שעקפו את הסיבוב האחרון נטש השומר את עמדתו ונעלם מאחורי תלולית כלשהיא במרחק עשרים מטרים.

"פנימה, מהר!" צעק לוץ. "סעי המר כמה שאת יכולה!"---

וולטראוד לוץ שילבה הילוך וחלפה במהירות על פני עמדת השמירה ועל פני השלט הגדול המכריז באותיות אדומות בולטות באנגלית ובערבית: **"הכניסה אסורה בהחלט!"**

לוץ העיף מבט במראה האחורית והבחין בשומר ביש המזל מנופף להם בקדחתנות בידיו. הוא הורה בשלווה לוולטראוד להמשיך בנסיעתה כאילו לא אירע דבר. "אל תסובבי את הראש ותמשיכי קדימה! מישהו עלול לעצור אותנו בכל רגע ואני רוצה לנצל כל שניה כדי להעיף מבט בבסיס הזה".

בתעוזה עוצרת נשימה ובמזל מפליא פרץ הסוכן הישראלי לבסיס מצרי סודי ביותר לאור יום.

כמה מאות מטרים לאחר מכן נראה היה שמזלם הטוב עומד להסתיים. ג'יפ מלא חיילים חמושים התקרב לעברם מהכיוון הנגדי. לוץ ואשתו ציפו להיעצר בכל רגע אבל לתדהמתם לא היה גבול כאשר הג'יפ חלף על פניהם והמשיך בנסיעתו

בעוד חמשת החיילים הישובים בו נועצים בו מבט תמה. אלא שכעבור זמן קצר ראה לוץ במראה האחורית את הג'יפ נעצר, מסתובב, ודולק בעקבותיהם. עתה לא נותרה לו זמן לשקול את מעשיו והוא ידע שכבר אין לו מה להפסיד אם יעשה מעשה דרמטי.

"סעי ישר לתוך החולות!" הורה לאשתו. "אם תצליחי לתקוע אותנו בתוך הדיונות אולי נשאר כאן למשך כמה שעות. מהר, רדי מהכביש – ועשי זאת בצורה משכנעת!"

ולטראוד התעלמה מעיקול הדרך שהופיע לפניהם ופשוט המשיכה לנסוע בקו ישר אל תוך החולות. "תני לגלגלים להמשיך להסתובב," הורה לוץ. "ככה נתחפר יותר עמוק!"

בינתיים השיג אותם הג'יפ וחמשת החיילים החמושים בתמק"ים קפצו ממנו והקיפו אותם. לוץ ידע ערבית היטב אבל עתה העמיד פנים שאין לו מושג מה הם רוצים ממנו. הוא השים את עצמו כמי שגוער באשתו בגין כישורי הנהיגה המפוקפקים שלה. החיילים סימנו להם לעלות על הג'יפ אבל לוץ המשיך בקללות נרגשות בגרמנית ובאנגלית. הוא היה נראה כמו התייר הטיפש בהתגלמותו.

לבסוף אחז בו אחת החיילים בכתפו וגרר אותו בעל כורחו לג'יפ. זה בדיוק מה שלוץ קיווה שיקרה. החיילים המצרים בכבודם ובעצמם הסיעו אותם היישר לתוככי הבסיס הסודי. לו היו המצרים זהירים יותר היו לפחות מקפידים לקשור את עיניהם או שהיו חוקרים אותם מחוץ לבסיס, אבל הם נפלו בפח והוליכו אותם למשרד הראשי של הבסיס ובתוך כך זיכו את אורחיהם במבט פנורמי על הבסיס מכל צדדיו. רק צריך היה מדריך תיירים מדופלם כדי להשלים עבורם את הסיור הפסטורלי...

בתום המתנה קלה נלקחו השניים למשרד מרוהט בטוב טעם עם שטיחים עמוקים וכורסאות עור מרופדות היכן שהמתין להם מפקד הבסיס, קולונל כבן ארבעים.

"למה אשתך נהגה ברכב ולא אתה?" הייתה שאלתו הראשונה.

לוץ משך בכתפיו. "לו הייתי יודע שכך תתקע אותנו בחולות לא הייתי עושה זאת, אדוני. אבל בשבוע שעבר נחבלתי בברך ורציתי לתת לה לנוח".

"איך נחבלת בברך, מר לוץ?"

"בנפילה מסוס, כשיצאתי מהאמבטיה, בעת שחתכתי סלט - מה זה משנה?"

הקצין נעץ בו מבט. "הזקיף בצומת אומר שהוא ניסה לעצור בעדכם אבל אתם פשוט התעלמתם ממנו והמשכתם בנסיעה".

"לא ראיתי שום זקיף. אני אומר לך, נמנמתי. רק רצינו להגיע לחופי האגם וחיפשנו קיצור דרך...".

"אשתך בוודאי לא נמנמה. היא הרי נהגה ברכב. למה היא לא עצרה? יש גם שלט האסור את כניסתם של בני אדם לא מורשים".

"בוא ואסביר לך מה באמת קרה, אדוני המפקד. מסתבר שהזקיף שלך פשוט נרדם בשמירה ואת מחדליו הוא מבקש לגלגל לפתחם של זוג תיירים תמימי דרך שרק ביקשו להצטלם ליד האגם הגדול..."

"אני אודיע לרשויות והם יפתחו בחקירה מלאה על מה שקרה כאן!" איים הקצין.

לוץ לא איבד את עשתונותיו.

"אתה מכיר את קולונל מוחסיין סברי משירות הביטחון?" שאל את החוקר בתקיפות. "אני רוצה לדבר אתו ואני מציע שגם אתה תנהג כך. אם לא תסתפק בו הוא כבר ידע להפנות אותך לבעל סמכות בכירה יותר. אוקי? הנה, קח את המספר".

עיניו של הקולונל התעגלו בהפתעה לנוכח הביטחון העצמי שהפגין התייר שלפניו ועוד יותר מהקלילות שבה שלף מפנקס הטלפונים שלו את מספרו האישי של אחד האישים הבכירים במנגנון הביטחון המצרי.

לאחר כמה ניסיונות הצליח מזכירו של מפקד הבסיס להעלות על הקו את קולונל סברי. לא היה קץ להפתעתו ותימהונו של סברי כאשר שמע על ההסתבכות המוזרה של ידידו הטוב וולפגנג לוץ. שני הקצינים המצריים שוחחו ביניהם במשך כמה דקות בערבית ואז הושיט מפקד הבסיס את שפופרת הטלפון ללוץ כשפניו חיוורות עליל. "קולונל סברי רוצה לדבר אתך," אמר.

"אהלן ווסהלן, ידידי הטוב," שמע לוץ את קולו של האיש. "אולי תסביר לי איך נקלעת לאחד המתקנים הרגישים ביותר של הצבא המצרי ככה בעיצומו של יום בהיר?"

לוץ חזר על הסיפור הבדוי שכבר הספיק לספר למפקד הבסיס.

"שתהיה לי בריא," השיב לו סברי בקול משועשע מעט. "אבל למה אינך קורא שלטים?"

"אתה יודע שחצי מצרים מכוסה בשלטים כאלה ואחרים," השיב לו לוץ בגיחוך. "הכל אצלכם סודי וחשאי וצבאי... לא חשבתי שהשלט הזה רציני יותר מכל האחרים".

"נו, נו," הפטיר סברי. "תן לי בחזרה את מפקד הבסיס והוא יפתור אתכם לדרככם. מסור ממני גם דרישת שלום לגברת לוץ. רק תבטיח לי שבפעם הבאה תהיו זהירים יותר ותשימו לב לשלטים החולפים מולכם"...

ימים אחדים נפגשו לוץ וסברי במועדון הרכיבה.

"הוי ידידי," אמר לו קצין המודיעין המצרי בחיוך רחב. "אלמלי הכרתי אותך באופן אישי הייתי חושד בך שמרגל הנך... אבל בפעם הבאה באמת תקפיד יותר. לא כל הקצינים המצריים מכירים אותך טוב כמוני ויש כאלה שאם תסתבך איתם אתה עלול למצאו את עצמך בצרה צרורה..."

מובן שלוץ הבטיח לו נאמנה כי מכאן ואילך יקפיד הקפדה יתירה שלא לעשות שום דבר מפוקפק או לא חוקי. באותו לילה הוא כבר שידר לתל אביב את עיקרי ממצאיו: מסתבר שבסיס הטילים המצרי הוא אמיתי.

לא ברור איך המידע הזה השפיע על מקבלי ההחלטות בישראל, אבל את לוץ הסיפור הזה בהחלט סיבך. הוא אומנם הצליח בתושיה רבה להיחלץ מהחקירה בבסיס, אבל התקרית לא נשכחה ונותרה מתויקת ברישומי המודיעין המצרי.

יתכן שהיא הובילה בסופו של דבר ללכידתו של לוץ.

איש ללא פרצוף

קהל גדול ומגוון התכנס באולם הדיונים בבאזל ביום ה-10 יוני 1962, האולם היה מלא מפה לפה בעיתונאים, אנשי ציבור וסתם סקרנים שניחוח עלילות

ריגול מעורר בהם ריגוש. יש להניח כי איש מהם לא ראה מימיו סוכן מוסד בגודל טבעי, הוכל ביקשו לזון בהם את עיניהם. מקצתם התאכזבו מכך שאחד הסוכנים, יוסף בן גל, הקפיד לכסות כל מהלך הדיונים את פניו בנייר עיתון, דבר שזיכה אותו בכינוי הדרמטי "האיש ללא פרצוף". אשר לאוטו יוקליק דומה היה כי הלה דווקא מתבשם מאור הזרקורים ולא חל לחייך ולנופף לקהל ולמצלמות.

ההחלטה להעמיד את השניים לדין בבאזל ולא בגרמניה נבעה מכך שהגרמנים החליטו שאין להם די ראיות לקשור אותם לנסיון ההתנקשות בד"ר קליינווכטר. יש להניח כי החלטה זו הסתייעה גם בלחץ דיפלומטי עדין שהופעל מישראל על הגורמים הנכונים. הסרת ניסיון הרצח מכתב האישום נגד שני סוכני המוסד בוודאי שיפרה את מצבם המשפטי אך עדיין היו השניים חשודים באיומים כלפי היידי גורקה.

קו ההגנה עליו הוחלט בישראל היה שהאיומים היו מוצדקים לנוכח האיום החמורים שנשקף למדינת היהודים ממעשי אביה של היידי, הד"ר פאול גורקה. מי שהצטיין בהצגת עמדה זו היה אוטו יוקליק עצמו. הבדאי האוסטרי התברך בכישורי במה בלתי מבוטלים אותם ניצל עד תומם. לנוכח עיניו המשתאות של השופט השוויצרי פרש יוקליק תמונה מפחידה ומסמרת שיער על מזימותיהם השפלות של המצרים. הקהל גנח בהתפעלות כאשר בדרך פלא עלה בידו להציג קלסר עב כרס גדוש בקבלות וברישומי תשלום המעידים על סך מטען וציוד בסך מאה מיליון דולר שנועדו לתוכנית הטילים המצרית.

הוא ריתק את המאזינים בסיפורים כיצד רכש בעצמו מתכת רעילה מסוג קובלט-60 אותו שלח לאחותו של מנהל תוכנית הרכש המצרית, הגנרל חליל. "יש בכוונת המצרים לצייד כל טיל וטיל שלהם בראש חפץ רעיל המכיל קובלט-60," הטעים יוקליק. יש להניח שהשופט והקהל (ובכלל זה ציבור קוראינו) לא ממש הבינו עד הסוף מה זה בדיוק "קובלט-60" אבל צריך להודות כי צירוף המילים נשמע מאיים בהחלט...

אלא שגם המצרים לא טמנו את ידם בצלחת. הם הציגו בפני בית המשפט ראיות לכך שיוקליק חסר כל הכשרה מדעית וכי הוא פנטזיונר מדופלם שכבר שנים משווק את מרוכלתו לכל מאן דבעי. "הדבר היחיד שהוא מומחה בו הוא מדע בדיוני," ציין אחד העדים שהמצרים הביאו.

המשפט נמשך ימים ספורים בלבד והכל ציפו בקוצר רוח לשמוע את פסק הדן. אין ספק שהשופט אמיל הברלי התענג על כל רגע ורגע שכן ידע כי זו הפעם הראשונה והאחרונה בחייו שכל זרקורי התקשורת יהיו מכוונים למוצא פיו.

"ובכן," כחכך האיש ברוב חשיבות. "הנתונים שהוצגו כאן מציירים תמונה מבהילה על זדון ליבם של המצרים וכוונותיהם הרעות כלפי ישראל. הואיל וכך אפשר בהחלט להבין לליבם של ישראלים שהודאגו מכך עד כדי כך שנטלו את החוק לידיהם ועשו מעשים אשר לא יעשו. הסוכנים פעלו מתוך התלהבות פטריוטית שאין לגנותה אך אסור היה להם להפר את הנייטרליות המפורסמת של שוויץ... לפיכך מורה בית המשפט הנכבד להטיל על השניים שני חודשי מאסר בפועל שאותם כבר ריצו ממילא בהמתינם למועד משפטם, על כן רשאים הם להשתחרר לאלתר כבני חורין"...

חילוואן ממריאה

בישראל נשמו לרווחה. פרשת שני סוכני המוסד נוטרלה בהצלחה, בלי לגרום לנזק חמור יותר מדי לא ליחסי ישראל-גרמניה ולא לסוכנים עצמם. ההוראה שהתקבלה עתה מתל אביב לכל סוכני המוסד הייתה לנקוט עמדה של "שב ואל תעשה". מבצע 'דמוקלס' הושעה ולעת עתה לא ינקטו פעולות חבלה אקטיביות נגד המדענים הגרמנים המעורבים בפרויקט הטילים והמטוסים המצרי.

ואומנם בשעה זו דומה היה שנאצר הבין ללא מערכת נחיה מדויקת הטילים שלו חסרי תועלת. העיתונות המצרית הכריזה כי מעתה פרויקט הטילים מתמקד ביעד שאפתני החדש: שיגורו לחלל של לווין שיכונה "נאג'מה" (כוכב), הלויין הערבי הראשון בהיסטוריה. מיותר לציין כי הלוויין הזה מעולם לא שוגר.

לעומת זאת דומה היה כי המצרים זוכים להצלחה מרשימה יותר בתחום בניית מטוס הקרב הערבי הראשון. כזכור לקוראנו המצרים גייסו לעניין לא אחר מאשר ווילי מסרשמיט, מהנדס המטוסים המיתולוגי שבנה בשעתו כמה ממטוסי הקרב הקטלניים ביותר ששימשו את הרייך השלישי. עתה הציע את מרכולתו למצרים ואלה הגיבו בהתלהבות גמורה. המטוס החדש יקרא "חילוואן – 300".

מסרשמיט היה חסיד של מטוסי קרב קטנים כל חייו, מטוסים שיהיו מהירים וזריזים יותר מאשר נוחים או בטוחים לשימוש. התפיסה הזאת עשתה את המסרשמיט 109 לכוכב בשמי אירופה של שנות הארבעים. עתה בנה הגאון את הגרסה הסילונית שלו: גוף צר, דקיק וקטן, שמזכיר טיל יותר מאשר מטוס,

בעל כנפי דלתא ומייצבי גובה משולשים. וכל זה במשקל מצחיק של 2.2 טון בלבד.

מטוס כל כך קל יוכל לטפס לגובה במהירות עצומה, לנוע בקלות ולהיות זריז יותר מכל יריב, ולהסתדר גם עם מנוע חלש יחסית. לשם השוואה המיג 21, מטוס קרב דק וזריז ביותר, היה בעל משקל המראה מקסימלי של 8.8 טון. הוא הגיע למהירות מרבית של כ-2,200 קמ"ש ונסק בשיעור של 220 מטרים לשנייה. המיראז' 3 הצרפתי הציג ביצועים דומים מאוד אף שהיה כבד בהרבה.

החילוואן תוכנן להגיע למהירות ושיעור נסיקה דומים, כשמשקל ההמראה המקסימלי שלו עומד על פחות מחמש טונות וחצי, והמנוע שלו מייצר פחות דחף וצורך פחות דלק. למעשה היה זה מטוס הקרב הסילוני הכי קטן בעולם.

הוא תוכנן להגיע לגובה של כארבעים אלף רגל כשתי דקות וחצי מרגע שחרור הבלמים על המסלול, וליירט כך מפציצים ומטוסי סיור בקלות. חימושו תוכנן להיות ארבעה תותחי 23 מ"מ - נשק רב עוצמה בטווח קצר, וארבעה טילי אוויר-אוויר. בנוסף לכל מעלותיו הוא גם תוכנן להיות קל לייצור ולתיקון.

הגנרלים ליקקו את האצבעות: חיל האוויר המצרי יוכל להפעיל מאות כאלה, שישבשו כל מתקפה ישראלית, ויסללו לצבא המצרי את דרך המלך מקהיר לירושלים. הפרויקט זכה לשותפים גם בהודו; המדינה ראתה פוטנציאל גדול בפיתוח הזה, והעריכה שתוכל ליהנות אף היא מפירות היצירתיות הגרמנית. צריך רק לסיים את הפיתוח, להתחיל את הייצור ולקוות שאף אחד לא יפריע.

בקיץ 1963 הגיע למצרים קפטן קאפיל בגראווה, טייס ניסוי הודי. הגרמנים עיקמו את האף. הם ניסו לארגן טייס ניסוי מאירופה ולא הצליחו, ובמצרים לא היה. פריץ שייפר, מנהל תחום הטיסה של פרויקט חילוואן ובעצמו טייס ניסוי לשעבר בחברת היינקל (הוא גם היה אחד האנשים הראשונים שהטיסו אי פעם מטוס סילון, דבר המעיד על איכות הנבחרת שהמצרים הצליחו לרכז) אמר לברגאווה שאף אחד לא רוצה אותו בפרויקט ואת החילוואן הוא לא יטיס.

בחודש יולי נדרשו מנהלי הפרויקט להציג את המטוס כשהוא נוסע על המסלול בפני הנשיא נאצר. בהיותו הטייס המתאים ביותר טיפס קפטן ברגאווה למטוס וגילה עד מהרה עד כמה אינו בטיחותי. מבנה הגלגלים יצר סכנת התהפכות אפילו בנסיעה עדינה. לאחר ההדגמה, פנה אליו הנשיא ושאל מה דעתו על המטוס. ברגאווה, בחוכמתו, השיב שהמטוס אינו בטיחותי ושאם הגרמנים לא

יאפשרו יותר מעורבות של אחרים הוא יישאר פרויקט מדעי מענין אבל לא יהפוך למערכת נשק.

נאצר הבין את הרמז ובאוקטובר 1963 מונה קפטן ברגאווה רשמית לטייס הראשי של הכלי. מיד הודיע שאין סיכוי שהוא עולה על מכונת המוות של מסרשמיט. ברגאווה הסביר שבמטוס יש המון ליקויים בצורה שכל טיסה בו תיגמר באסון. מסרשמיט מצדו האשים את הטייס הודי בפחדנות. זה האחרון השיב לו שהוא לא סתם מפחד, אלא ממש מת מפחד ופשוט לא מתחשק לו למות בגלל הנדסה גרועה.

לאחר צחצוח חרבות בין השניים הבין הבכיר הגרמני שהטייס יודע על מה הוא מדבר. למשל, טען ברגאווה שליקוי במיכל הדלק לא אפשר לזהות דליפות פעם אחר פעם; שמערכת השמן לא התמודדה היטב עם טיסה במהופך והמנוע היה נחנק תוך כמה שניות; שמשטחי הבקרה של הזנב היו חלשים ורגישים לרעידות ועוד ועוד. הכל תוקן ומסרשמיט הכיר בטעותו.

כשהמריא המטוס לטיסת בכורה בת קצת יותר מ-12 דקות במרץ 1964, הגדיר אותה ברגאווה כ"משעממת" - הציון הטוב ביותר שאפשר לתת לכלי טיס ניסיוני.

אחרית דבר

בעקבות חתימת ההסכמים הדיפלומטיים בין ישראל לגרמניה נפתחו ערוצי טיפול חדשים בבעיית המדענים הגרמנים. הפתרון שנמצא לבסוף היה פשוט ולא הצריך תחכום מיוחד. הגרמנים טענו כל הזמן שמבחינה חוקית אינם יכולים למנוע מאזרחים פרטיים לעבוד עבור המצרים. אבל שום דבר לא מנע ממשלת גרמניה להציע למדענים אפשרויות תעסוקה קורצות יותר...

וכך, בתהליך הדרגתי שהתחיל ב-1962 הודיעה ממשלת גרמניה על הקמת קונצרן חדש שיעסוק במחקר אווירונאוטי ופיתוח דור חדש של כלי טיס. למדענים שיצטרפו למיזם הובטחו תנאים נהדרים, וכל זאת בלי צורך לנדוד למדינה ים תיכונית לוהטת על גדות הנילוס ולהסתכן בהסתבכות מול סוכני מוסד מופרעים וחבילות דואר מתפוצצות. בעצם מה שהגרמנים עשו היה להתחרות בשוק החופשי על עבודתם של אותם המדענים שעבדו במצרים. ובתחרות הזאת ברור היה מי ינצח שכן כיסיה של ממשלת גרמניה היו עמוקים יותר מכיסיו של נאצר.

טיפין טיפין בחרו עוד ועוד מדענים להסתלק בשקט מהפרויקטים המצריים ולמצוא לעצמם עבודה רגועה ונעימה יותר באחד המיזמים המגוונים שהציעה להם ממשלת גרמניה. ממשלת גרמניה לא הכריזה מלחמה על תוכנית הטילים המצרית, אבל יבשה אותו בשקט. כעבור שנתיים כמעט ולא נותרו מדענים גרמניים במצרים ופרויקט הטילים הפך לשלד חיוור של עצמו אחרי שנאצר התייאש והעביר את תשומת ליבו לנושאים אחרים.

היו לכך השלכות בלתי רצויות בכיוונים אחרים. למשל, בהעדר פיתוח טילים מתוצרת עצמית שבו והתהדקו היחסים בין מצרים לברית המועצות שהבטיחה לספק לה נשק ביד רחבה, דבר שבא לידי ביטוי כואב עשר שנים לאחר מכן במלחמת יום כיפור. אבל כך דרכו של עולם שכל פתרון מצד אחד מחולל תוצאות בלתי צפויות ובלתי ניתנות לחישוב מהצד השני.

ומה באשר למטוס ה"חילוואן-300"? גם הוא לא טס רחוק.

החילוואן חוסל בדיוק כפי שחוסל פרויקט ה"לביא" הישראלי עשרים וחמש שנה אחר כך: מסתבר שבניית מטוס קרב באופן עצמאי זה דבר מאוד קשה ויקר כשאתה לא מעצמה ותלוי בכוחות חיצוניים. המצרים לא הצליחו להצדיק את יצירת מטוס הקרב המהפכני של מסרשמיט כשבחלון הראווה מעבר לרחוב מניחה בריה"מ "מיגים" כמו לחמניות חמות. במאי 1969 בוטל הפרויקט בשקט. לא פורסמה הודעה רשמית. לא הוצגו נימוקים. מצרים פשוט סיימה את פרק החילוואן בקול דממה דקה.

**

חמש שנים בערך נמשכה ההתעסקות הישראלית עם פרויקט הטילים המצרי, וכאשר בא הסיפור אל סופו רבים מהדמויות שהיו מעורבות בו מצאו את עצמם במקום שונה מכפי שחשבו להיות.

ד"ר פילץ וד"ר פאול גורקה סגרו את הבאסטה ושבו לאוסטריה. ההיסטריה סביב הטילים התגלתה בדיעבד כהיסטריה מלאכותית שלובתה מטעמים פוליטיים על ידי איסר הראל, ראש המוסד, שבעקבות סיום הפרשה מצא את עצמו מחוץ למוסד. פרישתו בטריקת דלת הייתה סופית. הוא נעשה אזרח מן המנין והקדיש את השנים הבאות לכתיבת ספרי זיכרונות והרפתקאות בטרם בחר בקריירה פוליטית.

סוכני המוסד צבי (פיטר) מלחין ויצחק שמיר המשיכו עוד כעשר שנים לפעול בתחומי מלחמת הנצללים המודיעינית בטרם פרשו לעיסוקים אחרים: הראשון השתקע בניו יורק ונעשה צייר נודע; השני חזר לישראל, הצטרף למפלגת 'חירות' שלימים נעשתה חלק מהליכוד, ולימים נעשה ראש ממשלת ישראל. אשר לאוטו יוקליק בעל הסיפורים המדומינים, הלה נעלם באותה פתאומיות בה הופיע. הוא עזב את המוסד אבל איש אינו יודע מה היו מעשיו לאחר מכן, או מה באמת היו מניעיו של האיש המוזר הזה שהבליח לשעה קלה בשמי התקשורת העולמית ושוב נעלם.

דומה היה כי עבור רוב משתתפי הדרמה הסיפור הסתיים ללא נזקים ארוכי טווח (פרט להנלורה וונדה, מזכירתו של ד"ר פילץ שהתעוורה בעין אחת והטכנאים המצריים שנהרגו בפיצוץ מטען הנפץ במפעלם). אולם עדיין נותר קצה חוט אחרון שעלינו לקשור: וולפגנג לוץ, זה הסוכן הישראלי אשר בפעם האחרונה שפגשנו בו התרווח על מרפסת חווילתו באלכסנדריה בעודו מפטפט עם מכריו הרבים, שועי וקציני מערכת הבטחון המצרית.

לשם נשואות עתה פנינו.

**

הייתה שעת לילה מאוחרת כאשר לוץ סיים את התשדורת הקבועה שלו ל"תחנת הדלק" – הלוא היא תל אביב. הוא עמד על המרפסת ושאף מלוא ראותיו מהאוויר הקריר והנעים. מרחוק נשאו צרצרים קולם ומאות כוכבים נוקשים כיהלומים הבריקו ברקיע אפל. שלווה הייתה נסוכה על העולם הישן ובינו לבין עצמו תהה לוץ אם לא הגיעה השעה לסיים את שליחתו.

קול רכב נשמע מרחוק, חבטת דלתות נפתחות, רקיעות רגלים על אדמה תחוחה, דפיקות נמרצות על הדלת.

לוץ קימט את מצחו והעיף מבט בשעון. מי בא לבקר אותו בשעה שלוש לפנות בוקר?

הוא רוקן לפיו את כוס המים שהחזיק ביד, הידק את החגורה סביב חלוק הלילה שלו וניגש לפתוח את דלת הכניסה.

אור בוהק של פנס סינוור את עיניו.

הוא מצמץ בכאב בעודו שומע את קולו המוכר של קולונל סברי מהמודיעין המצרי: "ערב טוב לך ידידי הטוב, וולפגנג. או שמא עלי לפנות אליך בתואר מרגל נכבד?"

- סוף -